

KANCELARIA PRAWNA

WSPÓLNICY KOMPLEMENTARIUSZE
dr Beata Gessel-Kalinowska vel Kalisz
Leszek Koziorowski
Marcin Macieszczak

WSPÓLNICY KOMANDYTARIUSZE
Dorota Bryndał
dr Janusz Fiszer
Aldona Pietrzak
Christian Schmidt
Piotr Schramm
Ludwik Żukowski
Małgorzata Badowska
Krzysztof Marczuk
Maciej Kożuchowski

PROFESOR OF COUNSEL
prof. dr hab. Marek Michalski

Zakaz nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej na rynku produktów rolnych i spożywczych

W dniu 12 lipca 2017 roku wchodzi w życie przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o *przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi* („Ustawa”). Celem wprowadzanych przepisów jest ochrona słabszych podmiotów obrotu produktami rolnymi i spożywczymi w Polsce.

Podmioty i czynności objęte przepisami Ustawy

Zasadniczo należy przyjąć, że Ustawa może dotyczyć większości, umownie przyjmując, średnich i dużych podmiotów funkcjonujących na rynku rolno-spożywczym. Wydaje się, że przede wszystkim chodzi o sieci handlowe i podmioty z nimi współpracujące – np. producentów i franczyzobiorców.

Czynności prawne objęte Ustawą to umowy, których przedmiotem jest nabywanie produktów rolnych lub spożywczych. Te są definiowane ogólnie i bardzo szeroko jako jakiegokolwiek substancje lub produkty, przetworzone, częściowo przetworzone lub nieprzetworzone, przeznaczone do spożycia przez ludzi lub, których spożycia przez ludzi można się spodziewać. Pojęcie obejmuje napoje i wszelkie substancje, łącznie z wodą, świadomie dodane do żywności podczas jej wytwarzania, przygotowania lub obróbki i nie obejmuje m.in. pasz, zwierząt żywych, „roślin przed dokonaniem zbiorów”, tytoniu.

Ustawa znajduje zasadniczo zastosowanie do wszelkich umów, których przedmiotem jest nabywanie produktów rolnych lub spożywczych, z wyłączeniem:

- 1) dostaw bezpośrednich w rozumieniu ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia,
- 2) umów zawieranych w ramach rolnych spółdzielni produkcyjnych pomiędzy spółdzielnią a jej członkami,
- 3) umów zawieranych w ramach grupy lub organizacji producentów rolnych pomiędzy grupą lub organizacją a jej członkami,
- 4) dostaw małych ilości produktów dokonywanych przez producentów bezpośrednio do konsumenta końcowego lub lokalnego zakładu detalicznego.

Co istotne wprowadzono także dodatkowe kwotowe kryterium stosowania Ustawy – wysokości obrotu między danymi kontrahentami i łącznego obrotu strony „silniejszej”. Ustawę stosuje się bowiem, jeśli pomiędzy stronami umowy dotyczącej nabycia produktów łączna wartość obrotów przekracza 50 tys. zł, a obrót strony stosującej nieuczciwie praktyki przekracza 100 mln zł.

Praktyki polegające na nieuczciwym wykorzystaniu przewagi kontraktowej

Istotą nowej regulacji jest zakazanie nieuczciwego wykorzystywania przewagi kontraktowej nabywcy względem dostawcy oraz dostawcy względem nabywcy. Przewaga ta zachodzi jeśli między kontrahentami istnieje znaczna dysproporcja w potencjalne ekonomicznym, a dla strony słabszej nie istnieją wystarczające i faktyczne możliwości nabycia produktów rolnych lub spożywczych od innych kontrahentów albo zbycia tych produktów do innych kontrahentów. Wykorzystywanie przewagi jest nieuczciwe, gdy jest sprzeczne z dobrymi

KANCELARIA PRAWNA

WSPÓLNICY KOMPLEMENTARIUSZE
dr Beata Gessel-Kalinowska vel Kalisz
Leszek Koziorowski
Marcin Macieszczak

WSPÓLNICY KOMANDYTARIUSZE
Dorota Bryndał
dr Janusz Fiszer
Aldona Pietrzak
Christian Schmidt
Piotr Schramm
Ludwik Żukowski
Małgorzata Badowska
Krzysztof Marczuk
Maciej Kożuchowski

PROFESOR OF COUNSEL
prof. dr hab. Marek Michalski

obyczajami i jednocześnie zagraża lub narusza istotne interesy drugiej strony umowy.

Definicja przewagi kontraktowej wskazuje, choć nie wprost, że polega ona na blokadzie w dostępie do rynku produktów spożywczych lub rolnych, i może być stosowana głównie przez podmioty mające przewagę na tym rynku. Wykorzystywanie przewagi kontraktowej polega w szczególności na:

- 1) nieuzasadnionym rozwiązaniu umowy lub zagrożeniu rozwiązaniem umowy;
- 2) przyznaniu wyłącznie jednej stronie uprawnienia do rozwiązywania umowy, odstąpienia od niej lub jej wypowiedzenia;
- 3) uzależnianiu zawarcia lub kontynuowania umowy od przyjęcia lub spełnienia przez jedną ze stron innego świadczenia, niemającego rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy;
- 4) nieuzasadnionym wydłużaniu terminów płatności za dostarczone produkty rolne lub spożywcze.

Katalog nie jest zamknięty, co sprawia, że za złe praktyki mogą być uznawane również inne działania.

Pewną wskazówką jak należy interpretować nieuczciwe praktyki handlowe jest też treść uzasadnienia wprowadzenia Ustawy, z którego to dokumentu wynika, że za takowe praktyki uznaje się m.in. narzucanie wzorów umów bez możliwości negocjowania ich treści, jednostronne rozwiązywanie umów, wymuszanie cen i terminów płatności, a także żądanie dodatkowych, często nieekwiwalentnych świadczeń (np. tzw. „opłaty półkowe”, opłaty za przeprowadzenie akcji okolicznościowych, opłaty za brak zwrotu produktów, opłaty logistyczne, upusty zakupowe i upusty promocyjne).

Zawiadomienie dotyczące podejrzenia stosowania praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową i postępowanie w tym zakresie

Każdy przedsiębiorca, który podejrzewa stosowanie wobec siebie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową, może zgłosić Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów („UOKiK”) zawiadomienie w tym zakresie. Zawiadomienie wymaga formy pisemnej, podania informacji istotnych dla sprawy, uprawdopodobnienia naruszenia Ustawy, a także dołączenia wszelkich dokumentów potwierdzających to naruszenie.

Zawiadomienie nie jest wiążące dla Prezesa UOKiK, a sam zgłaszający w razie wszczęcia postępowania w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową nie jest jego stroną. Ustawa przyznaje mu tylko prawo do otrzymania zawiadomienia o sposobie rozpatrzenia zawiadomienia.

Postępowanie jest wszczynane z urzędu i powinno trwać do 5 miesięcy. Postępowanie nie może zostać wszczęte, jeżeli od końca roku, w którym zaprzestano stosowania danej praktyki upłynęły 2 lata. Powyższe postępowanie może być poprzedzone postępowaniem wyjaśniającym, które nie powinno trwać dłużej niż 4 miesiące, a w sprawach szczególnie skomplikowanych nie dłużej niż 5 miesięcy.

W toku obu wyżej wymienionych postępowań pracownicy UOKiK lub Inspekcji Handlowej mają prawo przeprowadzenia kontroli u każdego przedsiębiorcy, nawet nie będącego stroną tego postępowania. Przysługują im wyjątkowo szerokie uprawnienia m.in. do

KANCELARIA PRAWNA

WSPÓLNICY KOMPLEMENTARIUSZE
dr Beata Gessel-Kalinowska vel Kalisz
Leszek Koziorowski
Marcin Macieszczak

WSPÓLNICY KOMANDYTARIUSZE
Dorota Bryndał
dr Janusz Fiszer
Aldona Pietrzak
Christian Schmidt
Piotr Schramm
Ludwik Żukowski
Małgorzata Badowska
Krzysztof Marczuk
Maciej Kożuchowski

PROFESOR OF COUNSEL
prof. dr hab. Marek Michalski

wstępu do pomieszczeń i środków transportu kontrolowanego, żądanie udostępnienia dokumentów, ksiąg, korespondencji elektronicznej, systemów informatycznych i nośników danych, żądanie wyjaśnień i wydania przedmiotów mogących stanowić dowód w sprawie.

Prezes UOKiK może też żądać informacji i dokumentów od każdego przedsiębiorcy, a żądanie takie jest wiążące. Odmowa ich udzielenia, a także, nawet nieumyślnie, udzielenie informacji nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd jest zagrożone karą pieniężną.

Kary pieniężne przewidziane w Ustawie

W razie stwierdzenia naruszenia, nawet nieumyślnego, zakazu stosowania praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową, Prezes UOKiK może decyzją nałożyć na przedsiębiorcę stosującego te praktyki karę pieniężną w wysokości do 3 % obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Oprócz wyżej wymienionej, Ustawa przyznaje Prezesowi UOKiK także prawo nałożenia m.in. następujących kar:

- w wysokości stanowiącej równowartość do 10 tys. euro za każdy dzień opóźnienia w wykonaniu decyzji bądź wyroków wydanych w sprawach z zakresu praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową,
- w wysokości do pięćdziesięciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw (czyli obecnie do ok. 220 tys. zł), na osobę pełniącą funkcję kierowniczą lub członka organu zarządzającego przedsiębiorcy za niewykonanie decyzji, postanowień lub wyroków, za uniemożliwienie lub utrudnienie rozpoczęcia lub przeprowadzenia kontroli,
- w wysokości do 5 tys. zł, na świadka za nieuzasadnioną odmowę zeznań lub nieusprawiedliwione niestawiennictwo na wezwanie Prezesa UOKiK.

Uniemożliwianie lub utrudnianie kontroli przez przedsiębiorcę, odmowa udzielenia informacji lub udostępnienia dokumentów na żądanie Prezesa UOKiK, także nieumyślnie, zagrożone są karą pieniężną w wysokości stanowiącej równowartość do 50 mln euro.

Podsumowanie

Przepisy Ustawy potencjalnie mogą głęboko ingerować w sytuację podmiotów funkcjonujących na rynku rolno-spożywczym. Wejście w życie nowych regulacji wymaga zarówno zrewidowania treści umów jak i faktycznego funkcjonowania w ramach „łańcucha dostaw surowców rolnych i żywności”. Niewątpliwie jednak warto już teraz przeanalizować czy nowe regulacje dotyczą Państwa, a jeśli tak – jakie kroki należałoby przedsięwziąć aby dopasować Państwa praktykę do nowych wymogów i uniknąć odpowiedzialności w przyszłości. Tym bardziej, że ustawodawca posługując się klauzulami generalnymi pozostawia w rękach urzędników UOKiK możliwość podejmowania decyzji przynajmniej częściowo uznaniowych.

Kontakt:

Maciej Boryczko
m.boryczko@gessel.pl
Tel. + 48 22 318 69 86

KANCELARIA PRAWNA

WSPÓLNICY KOMPLEMENTARIUSZE

dr Beata Gessel-Kalinowska vel Kalisz
Leszek Koziorowski
Marcin Macieszczak

WSPÓLNICY KOMANDYTARIUSZE

Dorota Bryndal
dr Janusz Fiszer
Aldona Pietrzak
Christian Schmidt
Piotr Schramm
Ludwik Żukowski
Małgorzata Badowska
Krzysztof Marczuk
Maciej Kożuchowski

PROFESOR OF COUNSEL

prof. dr hab. Marek Michalski

Biuletyn jest przygotowywany przez Kancelarię GESSEL, KOZIOROWSKI Sp. k. Zawarte w nim informacje nie powinny być traktowane jako doradztwo prawne. Jeżeli są Państwo zainteresowani pogłębioną analizą lub wyjaśnieniem szczegółów zawartych w Newsletterze, prosimy o kontakt z prawnikami Kancelarii, z których usług zwykle Państwo korzystają.

Rejestracja i kontakt. Jeżeli chcą Państwo regularnie otrzymywać Newsletter Kancelarii na swoją skrzynkę mailową, prosimy o przesłanie informacji na adres newsletter@gessel.pl

GESSEL, KOZIOROWSKI Sp. k.

Kancelaria Prawna

ul. Sienna 39, 00-121 Warszawa

tel. (+48 22) 318 69 01, e-mail: newsletter@gessel.pl

www.gessel.pl